

Bæredygtig eller bare dygtig?

Regeringen taler om internationalisering og globalisering. Vi undrer os over dens prioritering og over den politik, der skal vække danskens indre verdensborger.

KRONIK

af Christina Nielsen
og Lars Myrthu-Nielsen

Jovist er dansken global! 63 % af os mener, at København bør søge om værtskabet for OL i 2024. Vi vil jo gerne på verdenskortet. Da en tsunami i 2004 ramte landene omkring Det Indiske Ocean, fandt vi ikke bare pungen frem for at gå på januarudsalg, men også for at støtte Asien. Vi vil jo gerne hjælpe. Og senest fulgte vi så tv-præsentationen af venskabet mellem George W. Bush og Anders Fogh Rasmussen. Vi vil jo gerne være en stor lilleput.

OL vil koste 60 mia. kr. En noget paradoksalt investering, alt imens der spares på skoler og højere læreanstalter. 220.000 mennesker blev dræbt af tsunamien, men hver eneste uge året rundt dør ca. lige så mange børn af sult i Afrika. Afrika er bare ikke danskernes foretrukne ferieparadis. Og medierne har ikke travlt med at berette om sultne afrikanere, da overvægtige danskere trækker udmærkede seertal. Det er først, når katastrofen involverer danskere eller motiverer et underholdningsshow, at medierne lukker katastroferne ind i vores stuer. Og det er først da, at vi tyer til indsamlinger og godgørenhed.

Skæv prioritering

Venskaber kan ikke gøres op i penge. Til gengæld er det gjort op, at verden i 2004 brugte over 1.000 mia. dollars på militær

– USA brugte halvdelen. I februar 2005 trådte Kyoto-aftalen i kraft. 141 lande har underskrevet den – bare ikke USA, hvor 1/5 af drivhusgasserne kommer fra. Ikke desto mindre hævder Bush gang på gang, at USA og Europa deler værdier såsom fred og frihed. At bruge 500 mia. dollars årligt på militær indikerer ikke just de store fredsidealier. Og den frihed, der tillader, at man vælger verdens klima fra til fordel for et beskæftigelsestal anno 2005, er ikke just lig den frihed, man giver kommende generationer ved at vælge verdens klima til.

Den danske regering siger ikke "nej, det har vi desværre ikke råd til", når præsidenten og frue banker på til kagemand og børnehavebesøg. Anderledes forholder det sig, når verdenssamfundet banker på med et internationalt tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling i perioden 2005-2014.

Resolutionen om at etablere et tiår blev vedtaget på FN's generalforsamling i december 2002. Men allerede i 1992 konstaterede man i slutdokumentet for FN's konference for Miljø og Udvikling, at uddannelse er afgørende for at fremme en bæredygtig udvikling. Fordi holdninger og handlinger udspringer af værdier og viden – og det henter vi netop gennem uddannelse.

Livslangt læringsforløb

Tiåret skal øge den globale bevidsthed om bæredygtighedens tre grundpiller: økonomi, sociale forhold og miljø. Idéen er, at hele uddannelsessektoren, fra børnehave til universitet, og såvel private som offentlige virksomheder relateres til bæredygtighed. UNESCO har som international koordinator lavet oplægget til

tiåret, mens de enkelte landes regeringer selv skal skabe aktiviteter og samarbejdsrelationer på nationalt niveau. Desværre har den danske regering ikke just hilst tiåret velkomment med samme entusiasme, som den hilste på præsident Bush. Desværre er der heller ikke råd til at fejre tiåret med samme elegance, som der var råd til at fejre præsidentens fødselsdag.

Danmark har i de senere år tilsluttet sig flere internationale aftaler om uddannelse og bæredygtighed. Fx "Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden" og "UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) Strategy for Education for Sustainable Development". Aftalerne skal i store træk gøre Uddannelse for Bæredygtig Udvikling til et livslangt læringsforløb, som er integreret på alle uddannelsesniveauer. Integrationen forudsætter bl.a., at værdigrundlag, læreplaner og lærekompetencer tilpasses bæredygtighedsprincipperne. Derudover skal ngo'ernes rolle anerkendes og støttes, da bæredygtig udvikling også skal fremmes gennem uformel uddannelse. UNECE-strategien slår fast, at der er behov for en koordinationsmekanisme på statsniveau, at regeringen aktivt skal være med til at fremme implementeringen af strategien, og at der skal sikres tilstrækkelige finansielle midler hertil.

Manglende handling

Med disse internationale strategier og Danmarks egen strategi fra 2002 in mente ligner FN-tiåret en enestående mulighed for at omsætte ord til handling. Den politiske markering af tiåret er imidlertid svær at få øje på. Til gengæld er den nem at genfortælle: Et tværministerielt udvalg

Tiåret skal øge den globale bevidsthed om bæredygtighedens tre grundpiller: økonomi, sociale forhold og miljø. Ideen er, at hele uddannelsessektoren, fra børnehaven til universitet, og såvel private som offentlige virksomheder relateres til bæredygtighed

Det er umiddelbart svært at se, hvordan de generationer, der uddannes til konkurrence, selvrealisering og forbrug, samtidig skal udleve begrebernes modsætning

med parter fra Undervisnings-, Miljø- og Udenrigsministeriet er på nærmest frivillig basis blevet etableret. Og de afsatte midler har indtil videre blot rakt til et kort brainstormmøde med udvalgte ngo'er, hvor det blev oplyst, at et hæfte til landets folkeskoler og gymnasier (to eksemplarer til hver skole!) samt en webportal pt. er under udarbejdelse.

Ikke just en indsats, der modsvarer opfødringerne fra UNESCO og UNECE. De videregående uddannelser har ifølge UNECE et stort ansvar for vores viden om bæredygtighed, så hvor er Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling? UNESCO pointerer, at tiåret også bør involvere såvel offentlige som private virksomheder, så hvor er Ministeriet for Økonomi og Erhverv? Der er ifølge det tværministerielle udvalg ikke midler til at udforme en national strategi for tiåret, så hvordan skal bæredygtighed blive integreret i læreplaner? Ngo'erne skal ikke forvente økonomisk støtte, så hvordan skal de udleve rollen som bindeled mellem befolkning og regering? De skal ikke engang forvente, at der bliver råd til flere møder med det politiske udvalg, så hvordan skal de bidrage med den viden og de erfaringer, som udvalget har anmodet om at få del i?

Økologiske fodspor

Det er en sølle markering sammenlignet med markeringen af Bush's fødselsdag. Godt nok sikrede den os en plads på verdenskortet. En plads på første parket, hvor prisen som bekendt er dyr; en masse fjender og en masse penge. Gevinsten er dog også synlig; vi er garanteret eksport af danske styrker til Irak, og statsministeren har fået en ny ven. FN-tiåret er mere kompliceret. Vi skal yde en langstrakt indsats for pladsen på verdenskortet. Vi skal arbejde tværfagligt og strate-

gisk for at tilegne os viden med eksportpotentiale. Vi skal afsætte penge til noget, der ikke er garanteret en plads i medierne. Og vi kender ikke de mennesker, som for alvor har brug for, at vi tager tiåret alvorligt – dem, der enten lever et andet sted på kloden eller et stykke ude i fremtiden.

På overfladen synes dansk uddannelse muligvis at være bæredygtig, da de mennesker, der er kommet ud af uddannelsessystemet, har skabt et velfærdssamfund med gode og bæredygtige livsbetingelser. Spørgsmålet er dog, om et samfund, der sætter økologiske fodspor, der er langt tungere, end jorden kan bære, kan betegnes som bæredygtigt.

Ansvarlighed

Et andet spørgsmål er, om Danmarks nuværende uddannelsespolitik skaber grobund for bæredygtig udvikling. Vægten ligger på markedsmekanismer, testning og præcise indlæringsmål, mens forudsætningen for bæredygtig udvikling er holdninger som respekt, tolerance og empati. Det er umiddelbart svært at se, hvordan de generationer, der uddannes til konkurrence, selvrealisering og forbrug, samtidig skal udleve begrebernes modsætning.

Hvis dansk uddannelse skal internationaliseres, er vi nødt til at tage de internationale aftaler alvorligt. Og hvis dansk uddannelse skal globaliseres, er vi nødt til at uddanne folk til at kunne se sig selv, fremmede folkeslag og fremtidige generationer i øjnene. I et bæredygtigt samfund tænker virksomhederne ikke kun på miljøregnskaber og social ansvarlighed i forbindelse med branding. I et bæredygtigt samfund aktiveres borgernes medmenneskelige refleksion og respekt ikke kun, når medierne appellerer til dårlig samvittighed. I et bæredygtigt

samfund sparer man ikke kun på energien for at spare penge. I et bæredygtigt samfund er det ikke nationale fag som dansk, europæisk historie og kristendom, der dominerer. I et bæredygtigt samfund er miljøundervisning ikke et fag, men en grundlæggende værdi. I et bæredygtigt samfund manifesteres det sociale ansvar og det menneskelige ansigt ikke i tests fra en usynlig statsmagt. I et bæredygtigt samfund laver medierne ikke kun journalistik i en forenklet national diskurs.

Balanceakt

I et bæredygtigt samfund, som Familien Danmark gerne vil være, har man helt ærligt ikke råd til at passe på en magtfuld faderfigur, hvis man ikke har råd til at passe på moder jord...

Under titlen "Balanceakten" har Øko-net i samarbejde med billedhugger Jens Galschiøt skabt et skulpturelt symbol for tiåret. I tråd med de udfordringer, der knytter sig til Uddannelse for Bæredygtig Udvikling, synes de svajende bronzefigurer på toppen af 5-20 meter høje kulfiberstænger at være i konstant fare for at falde ned – med mindre de forstås og formår at kompensere for ubalancen.

Balanceakten kan ses ved havnefronten i Hellerup fra den 5.-7. august (og på Kongens Nytorv som blikfang for Artville), hvor Artville slår dørene op til kunstdisplayet.

- Læs mere om Balanceakten på www.balanceakten.dk og direkte om FN-tiåret på www.ubu10.dk
- Christina Nielsen er kommunikationsmedarbejder og Lars Myrthu-Nielsen er sekretariatsleder i Øko-net.

